

ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์

ว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายคืนค่าหุ้นกรณีสหกรณ์ที่มีผลการดำเนินงานขาดทุนสะสม
หรือสหกรณ์ที่มีแนวโน้มขาดทุนสะสม

พ.ศ. ๒๕๖๖

ด้วยเป็นการสมควรกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายคืนค่าหุ้นกรณีสหกรณ์ที่มีผลการดำเนินงานขาดทุนสะสมหรือสหกรณ์ที่มีแนวโน้มขาดทุนสะสม อันจะส่งผลให้มูลค่าต่อหุ้นที่กำหนดไว้เดิมตามข้อบังคับมีมูลค่าลดลงจากเดิม เพื่อให้การคำนวณมูลค่าต่อหุ้นเป็นปัจจุบัน และเป็นไปตามหลักการลงทุน ซึ่งเจ้าของหุ้นต้องรับผิดชอบในส่วนของขาดทุนร่วมกัน ให้ชะลอการจ่ายคืนค่าหุ้นแก่สมาชิกที่ขาดจากสมาชิกภาพในระหว่างปี จนกว่าจะปิดบัญชีประจำปี และงบการเงินนั้นได้ตรวจสอบและแสดงความเห็นไว้แล้ว จึงได้กำหนดแนวทางปฏิบัติในการจ่ายคืนค่าหุ้นและการคำนวณมูลค่าต่อหุ้นในกรณีดังกล่าว

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๖ (๑) (๘) ประกอบมาตรา ๔๓ (๕) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ นายทะเบียนสหกรณ์ จึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายคืนค่าหุ้นกรณีสหกรณ์ที่มีผลการดำเนินงานขาดทุนสะสมหรือสหกรณ์ที่มีแนวโน้มขาดทุนสะสม พ.ศ. ๒๕๖๖”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิก

(๑) คำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ที่ ๒๗๘/๒๕๔๔ สั่ง ณ วันที่ ๒๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔

(๒) คำแนะนำของนายทะเบียนสหกรณ์ เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการจ่ายคืนค่าหุ้น กรณีสหกรณ์/ชุมนุมสหกรณ์ขาดทุนสะสม พ.ศ. ๒๕๔๔

ข้อ ๔ บรรดาระเบียบ ประกาศ คำสั่ง และคำแนะนำอื่นใด ซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ ๕ ในระเบียบนี้

“สหกรณ์” หมายความว่า สหกรณ์หรือชุมนุมสหกรณ์ทุกแห่งที่จดทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์

“สหกรณ์ที่มีผลการดำเนินงานขาดทุนสะสม” หมายความว่า สหกรณ์ที่มีผลการดำเนินงานขาดทุนสะสม หรือผลขาดทุนสุทธิประจำปีที่เกิดขึ้นกว่าทุนสำรอง ซึ่งจะแสดงตัวเลขไว้ในวงเล็บ โดยปรากฏรายการในงบการเงินปีล่าสุดที่ได้ตรวจสอบและแสดงความเห็นไว้แล้ว

“สหกรณ์ที่มีแนวโน้มขาดทุนสะสม” หมายความว่าดังนี้

สหกรณ์มีผลการดำเนินงานขาดทุนสุทธิติดต่อกันในรอบสองปีบัญชีย้อนหลัง และปรากฏรายการผลการดำเนินงานขาดทุนสุทธิ จนทำให้ทุนสำรองคงเหลือน้อยกว่าร้อยละสิบของทุนสำรองจากปีก่อนในงบการเงินที่ได้ตรวจสอบและแสดงความเห็นไว้แล้ว

หรือสหกรณ์ที่ปรากฏว่าในระหว่างปีมีความเสียหายจากการดำเนินงานเกี่ยวกับการเงินการบัญชี หรือกิจการ หรือฐานะการเงิน หรืออื่น ๆ เกินกว่าทุนสำรองของสหกรณ์

“สมาชิก” หมายความว่า สมาชิกหรือสมาชิกสมทบของสหกรณ์หรือชุมนุมสหกรณ์

“สินทรัพย์ทั้งสิ้น” หมายความว่า ยอดรวมของสินทรัพย์หมุนเวียนและสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนทั้งสิ้น ณ วันสิ้นปีทางบัญชีที่ขาดจากสมาชิกภาพ ซึ่งปรากฏในงบการเงินที่ได้ตรวจสอบและแสดงความเห็นและที่ประชุมใหญ่ของสหกรณ์ได้อนุมัติแล้ว

“หนี้สินทั้งสิ้น” หมายความว่า ยอดรวมของหนี้สินหมุนเวียนและหนี้สินไม่หมุนเวียนทั้งสิ้น ณ วันสิ้นปีทางบัญชีที่ขาดจากสมาชิกภาพ ซึ่งปรากฏในงบการเงินที่ได้ตรวจสอบและแสดงความเห็นและที่ประชุมใหญ่ของสหกรณ์ได้อนุมัติแล้ว

“จำนวนหุ้นทั้งสิ้นที่ชำระเต็มมูลค่าแล้ว” หมายความว่า จำนวนหุ้นที่สมาชิกจ่ายเงินชำระค่าหุ้นจนครบมูลค่าหุ้น ณ วันสิ้นปีทางบัญชีที่ขาดจากสมาชิกภาพ

ข้อ ๖ ให้สหกรณ์คำนวณมูลค่าต่อหุ้นโดยนำสินทรัพย์ทั้งสิ้นหักหนี้สินทั้งสิ้น แล้วหารด้วยจำนวนหุ้นทั้งสิ้นที่ชำระเต็มมูลค่าแล้ว

ให้สหกรณ์แสดงมูลค่าต่อหุ้นที่คำนวณได้ตามวรรคแรก ให้เป็นปัจจุบันทุกปี โดยเปิดเผยไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินประจำปีนั้น ๆ โดยมูลค่าต่อหุ้นจะต้องไม่เกินกว่ามูลค่าที่กำหนดไว้เดิมตามข้อบังคับ

ข้อ ๗ การจ่ายคืนค่าหุ้นในแต่ละปีบัญชีของสหกรณ์ที่มีผลการดำเนินงานขาดทุนสะสม หรือสหกรณ์ที่มีแนวโน้มขาดทุนสะสม ให้จ่ายคืนค่าหุ้นได้ไม่เกินร้อยละสิบของจำนวนหุ้นทั้งสิ้นที่ชำระเต็มมูลค่าแล้ว ณ วันสิ้นปีทางบัญชีของปีก่อน โดยให้ลำดับการจ่ายตามเหตุการณ์ขาดจากสมาชิกภาพดังนี้

- (๑) ตาย
- (๒) เป็นคนไร้ความสามารถ หรือเสมือนไร้ความสามารถ
- (๓) เหตุอื่นตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ

การจ่ายคืนค่าหุ้นในระหว่างปีบัญชีของสหกรณ์ที่มีผลการดำเนินงานขาดทุนสะสม หรือสหกรณ์ที่มีแนวโน้มขาดทุนสะสมให้แก่สมาชิกที่ขาดจากสมาชิกภาพหรือผู้ที่มีสิทธิได้รับคืนค่าหุ้น ให้ใช้มูลค่าต่อหุ้นที่คำนวณได้ตามข้อ ๖ โดยจะจ่ายได้หลังจากวันสิ้นปีทางบัญชีสหกรณ์ในปีที่ขาดจากสมาชิกภาพและที่ประชุมใหญ่ได้อนุมัติงบการเงินประจำปีแล้ว

กรณีสหกรณ์คำนวณมูลค่าต่อหุ้นแล้วพบว่า มูลค่าต่อหุ้นเป็นศูนย์ หรือติดลบ สมาชิกที่ขาดจากสมาชิกภาพในขณะนั้น จะได้รับคืนค่าหุ้นที่มีมูลค่าเท่ากับศูนย์ หรือไม่ได้รับเงินคืนค่าหุ้นคืน

กรณีสมาชิกขาดจากสมาชิกภาพตามข้อ ๗ (๑) (๒) โดยเมื่อคำนวณมูลค่าต่อหุ้นตามข้อ ๖ แล้วมีมูลค่าต่อหุ้นลดลง หรือเป็นศูนย์ หรือติดลบ และทายาทหรือผู้รับโอนประโยชน์ยังไม่มีคุณสมบัติจะรับค่าหุ้นคืนในขณะนั้น สหกรณ์อาจโอนจำนวนหุ้นทั้งจำนวนให้แก่ทายาทหรือผู้รับโอนประโยชน์

ซึ่งจะต้องเป็นสมาชิกหรือสมาชิกสมทบแล้วแต่กรณีตามข้อบังคับของสหกรณ์ ทั้งนี้ ข้อบังคับของสหกรณ์ จะต้องกำหนดให้สามารถรับโอนหุ้นในกรณีดังกล่าวได้

ข้อ ๘ สหกรณ์ใดที่งบการเงินได้รับการตรวจสอบและแสดงความเห็นว่า งบการเงินนั้น ไม่ถูกต้องหรือไม่แสดงความเห็น หรืองบการเงินไม่ได้รับอนุมัติจากที่ประชุมใหญ่ของสหกรณ์ จะไม่สามารถ จ่ายคืนค่าหุ้นแก่สมาชิกได้

ข้อ ๙ ข้อบังคับหรือระเบียบสหกรณ์ใดที่กำหนดข้อความขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้ถือใช้ ตามระเบียบนี้ และให้ดำเนินการแก้ไขข้อบังคับและระเบียบของสหกรณ์ในการประชุมใหญ่คราวถัดไป

หากสหกรณ์ใดมิได้กำหนดเรื่องการจ่ายคืนค่าหุ้นกรณีสหกรณ์ที่มีผลการดำเนินงานขาดทุนสะสม หรือสหกรณ์ที่มีแนวโน้มขาดทุนสะสมไว้ในข้อบังคับของสหกรณ์ให้นำบทบัญญัติแห่งระเบียบนี้มาใช้บังคับ

ข้อ ๑๐ ให้อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์รักษาการตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจตีความและ วินิจฉัยปัญหาอันเกิดจากการปฏิบัติตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๑๙ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๖

วิศิษฐ์ ศรีสุวรรณ

อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์

นายทะเบียนสหกรณ์

คำอธิบายเพิ่มเติมของระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายคืนค่าหุ้น
กรณีสหกรณ์ที่มีผลการดำเนินงานขาดทุนสะสมหรือสหกรณ์ที่มีแนวโน้มขาดทุนสะสม พ.ศ. 2566

ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายคืนค่าหุ้นกรณีสหกรณ์ที่มีผลการดำเนินงานขาดทุนสะสมหรือ สหกรณ์ที่มีแนวโน้มขาดทุนสะสม พ.ศ. 2566	คำอธิบายเพิ่มเติม																										
<p>“สหกรณ์ที่มีผลการดำเนินงานขาดทุนสะสม” หมายความว่า สหกรณ์ที่มีผลการดำเนินงานขาดทุนสะสม หรือผลขาดทุนสุทธิประจำปีที่เกิดขึ้นกว่าทุนสำรอง ซึ่งจะแสดงตัวเลขไว้ในวงเล็บ โดยปรากฏรายการในงบการเงินปีล่าสุดที่ได้ตรวจสอบและแสดงความเห็นไว้แล้ว</p>	<p>- ขาดทุนสะสม หมายถึง ผลขาดทุนสุทธิประจำปีที่เกิดขึ้นกว่าทุนสำรอง ซึ่งจะแสดงเป็นตัวเลขไว้ในวงเล็บ</p> <table border="1" data-bbox="991 611 1460 1261"> <tr> <td colspan="2">งบแสดงฐานะการเงิน ณ วันที่ 31 ธ.ค. 2565 (ประจำปี 2565)</td> </tr> <tr> <td colspan="2">ทุนของสหกรณ์</td> </tr> <tr> <td>ทุนเรือนหุ้น</td> <td>100</td> </tr> <tr> <td>ทุนสะสม</td> <td>5</td> </tr> <tr> <td colspan="2">ทุนสำรอง</td> </tr> <tr> <td> ทุนสำรอง</td> <td>20</td> </tr> <tr> <td> หัก โอนไปชดเชยขาดทุน</td> <td>20</td> </tr> <tr> <td></td> <td><u>0</u></td> </tr> <tr> <td colspan="2">ขาดทุนสุทธิประจำปี</td> </tr> <tr> <td> ขาดทุนสุทธิ</td> <td>(200)</td> </tr> <tr> <td> หัก โอนทุนสำรองมาชดเชย</td> <td>20</td> </tr> <tr> <td></td> <td><u>(180)</u></td> </tr> <tr> <td>รวมทุนของสหกรณ์</td> <td>(75)</td> </tr> </table>	งบแสดงฐานะการเงิน ณ วันที่ 31 ธ.ค. 2565 (ประจำปี 2565)		ทุนของสหกรณ์		ทุนเรือนหุ้น	100	ทุนสะสม	5	ทุนสำรอง		ทุนสำรอง	20	หัก โอนไปชดเชยขาดทุน	20		<u>0</u>	ขาดทุนสุทธิประจำปี		ขาดทุนสุทธิ	(200)	หัก โอนทุนสำรองมาชดเชย	20		<u>(180)</u>	รวมทุนของสหกรณ์	(75)
งบแสดงฐานะการเงิน ณ วันที่ 31 ธ.ค. 2565 (ประจำปี 2565)																											
ทุนของสหกรณ์																											
ทุนเรือนหุ้น	100																										
ทุนสะสม	5																										
ทุนสำรอง																											
ทุนสำรอง	20																										
หัก โอนไปชดเชยขาดทุน	20																										
	<u>0</u>																										
ขาดทุนสุทธิประจำปี																											
ขาดทุนสุทธิ	(200)																										
หัก โอนทุนสำรองมาชดเชย	20																										
	<u>(180)</u>																										
รวมทุนของสหกรณ์	(75)																										
<p>“สหกรณ์ที่มีแนวโน้มขาดทุนสะสม” หมายความว่าดังนี้ สหกรณ์ที่มีผลการดำเนินงานขาดทุนสุทธิติดต่อกันในรอบสองปีบัญชีย้อนหลัง และปรากฏรายการผลการดำเนินงานขาดทุนสุทธิ จนทำให้ทุนสำรองคงเหลือน้อยกว่าร้อยละสิบของทุนสำรองจากปีก่อน ในงบการเงินที่ได้ตรวจสอบและแสดงความเห็นไว้แล้ว หรือสหกรณ์ที่ปรากฏว่าในระหว่างปีมีความเสียหายจากการดำเนินงานเกี่ยวกับการเงิน การบัญชี หรือกิจการ หรือฐานะการเงิน หรืออื่น ๆ เกินกว่าทุนสำรองของสหกรณ์</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● กรณีที่ 1 สหกรณ์ขาดทุนสุทธิติดต่อกัน 2 ปีบัญชีล่าสุด เช่น <table data-bbox="1077 1413 1428 1668"> <tr> <td>ปี 2564 ทุนสำรองยกมา</td> <td>170 บาท</td> </tr> <tr> <td> ขาดทุนสุทธิ</td> <td>50 บาท</td> </tr> <tr> <td> ทุนสำรองคงเหลือ</td> <td>120 บาท</td> </tr> <tr> <td>ปี 2565 ทุนสำรองยกมา</td> <td>120 บาท</td> </tr> <tr> <td> ขาดทุนสุทธิ</td> <td>115 บาท</td> </tr> <tr> <td> ทุนสำรองคงเหลือ</td> <td>5 บาท</td> </tr> </table> <p>หากทุนสำรองคงเหลือน้อยกว่าร้อยละ 10 ของทุนสำรองปีก่อน กล่าวคือ $120 * 10\% = 12$ บาท จะเข้าข่ายสหกรณ์มีแนวโน้มขาดทุนสะสม ดังนั้น จากกรณีข้างต้น สหกรณ์มีทุนสำรองคงเหลือ 5 บาท ซึ่งน้อยกว่าร้อยละ 10 จึงเข้าข่ายมีแนวโน้มขาดทุนสะสม</p> 	ปี 2564 ทุนสำรองยกมา	170 บาท	ขาดทุนสุทธิ	50 บาท	ทุนสำรองคงเหลือ	120 บาท	ปี 2565 ทุนสำรองยกมา	120 บาท	ขาดทุนสุทธิ	115 บาท	ทุนสำรองคงเหลือ	5 บาท														
ปี 2564 ทุนสำรองยกมา	170 บาท																										
ขาดทุนสุทธิ	50 บาท																										
ทุนสำรองคงเหลือ	120 บาท																										
ปี 2565 ทุนสำรองยกมา	120 บาท																										
ขาดทุนสุทธิ	115 บาท																										
ทุนสำรองคงเหลือ	5 บาท																										

<p>ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายคืนค่าหุ้นกรณีสหกรณ์ที่มีผลการดำเนินงานขาดทุนสะสมหรือ สหกรณ์ที่มีแนวโน้มขาดทุนสะสม พ.ศ. 2566</p>	<p>คำอธิบายเพิ่มเติม</p>
	<ul style="list-style-type: none"> ● กรณีที่ 2 ในระหว่างปี สหกรณ์เกิดความเสียหาย โดยปรากฏมูลค่าความเสียหายเกินกว่าทุนสำรองของสหกรณ์ ซึ่งแสดงได้จากเอกสารหลักฐาน เช่น ข้อสังเกตของผู้สอบบัญชี คำสั่งแก้ไขข้อบกพร่องของ นทส. รายงานผู้ตรวจสอบกิจการ รายงานผู้ตรวจการสหกรณ์ รายงานการประชุมคณะกรรมการดำเนินการ ฯลฯ
<p>ข้อ 7 การจ่ายคืนค่าหุ้นในแต่ละปีบัญชีของสหกรณ์ที่มีผลการดำเนินงานขาดทุนสะสม หรือสหกรณ์ที่มีแนวโน้มขาดทุนสะสม ให้จ่ายคืนค่าหุ้นได้ไม่เกินร้อยละสิบของจำนวนหุ้นทั้งสิ้นที่ชำระเต็มมูลค่าแล้ว ณ วันสิ้นปีทางบัญชีของปีก่อน โดยให้ลำดับการจ่ายตามเหตุการณ์ขาดจากสมาชิกภาพ ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> (1) ตาย (2) เป็นคนไร้ความสามารถ หรือเสมือนไร้ความสามารถ (3) เหตุอื่นตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ <p>การจ่ายคืนค่าหุ้นในระหว่างปีบัญชีของสหกรณ์ที่มีผลการดำเนินงานขาดทุนสะสม หรือสหกรณ์ที่มีแนวโน้มขาดทุนสะสมให้แก่สมาชิกที่ขาดจากสมาชิกภาพหรือผู้ที่มีสิทธิได้รับคืนค่าหุ้น ให้ใช้มูลค่าต่อหุ้นที่คำนวณได้ตามข้อ 6 โดยจะจ่ายได้หลังจากวันสิ้นปีทางบัญชีสหกรณ์ในปีที่ขาดจากสมาชิกภาพและที่ประชุมใหญ่ได้อนุมัติงบการเงินประจำปีแล้ว</p> <p>กรณีสหกรณ์คำนวณมูลค่าต่อหุ้นแล้วพบว่า มูลค่าต่อหุ้นเป็นศูนย์ หรือติดลบ สมาชิกที่ขาดจากสมาชิกภาพในขณะนั้น จะได้รับคืนค่าหุ้นที่มีมูลค่าเท่ากับศูนย์ หรือไม่ได้รับเงินค่าหุ้นคืน</p> <p>กรณีสมาชิกขาดจากสมาชิกภาพตาม ข้อ 7 (1) (2) โดยเมื่อคำนวณมูลค่าต่อหุ้นตาม ข้อ 6 แล้วมีมูลค่าต่อหุ้นลดลง หรือเป็นศูนย์ หรือติดลบ และทายาทหรือผู้รับโอนประโยชน์ยังไม่มีวาระครบรับค่าหุ้นคืนในขณะนั้น สหกรณ์อาจโอนจำนวนหุ้นทั้งจำนวนให้แก่ทายาทหรือผู้รับโอนประโยชน์ซึ่งจะต้องเป็นสมาชิกหรือสมาชิกสมทบแล้วแต่กรณีตามข้อบังคับของสหกรณ์ ทั้งนี้ ข้อบังคับของสหกรณ์จะต้องกำหนดให้สามารถรับโอนหุ้นในกรณีดังกล่าวได้</p>	<p>- โดยปกติสหกรณ์จะปิดบัญชีปีละ 1 ครั้ง หากสมาชิกขาดจากสมาชิกภาพในระหว่างปี เพื่อให้มูลค่าต่อหุ้นสะท้อนความเป็นจริงจากการดำเนินงานของสหกรณ์ ณ ปี บัญชี นั้นๆ จึงให้คำนวณมูลค่าต่อหุ้นในวันสิ้นปีทางบัญชีสหกรณ์ในปีที่ขาดจากสมาชิกภาพ และที่ประชุมใหญ่ได้อนุมัติงบการเงินประจำปีแล้ว ทั้งนี้ เพื่อให้สมาชิกซึ่งเป็นเจ้าของหุ้นได้ร่วมรับผิดชอบผลการดำเนินงานของสหกรณ์ ในปีบัญชี นั้นๆ ด้วย และความรับผิดชอบนั้น จำกัดเพียงไม่เกินจำนวนหุ้นของตนทั้งสิ้นที่ชำระเต็มมูลค่าแล้ว</p>